

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum XI. Ad nostram.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

Accipiens prædium Ecclesie illegitimè alienatum in pœnam pretium amittit, nisi bona fidei emptor fuerit, aut de evictione caverit, quibus in casibus à malè alienante repetere pretium potest.

Notandum primò. In quibus Ecclesijs præbendæ distinctæ sunt, & singulis Canonicis assignata prædia, non possunt Canonici singuli ea in perpetuum locare, sine juris solemnitatibus, & Capituli consensu, ac superioris licentia; nam hæc prædia, quo ad proprietatem non sunt beneficiarj v. g. Canonici, sed sunt Ecclesie; usufructus autem tantum pertinet ad beneficiarium. Notum autem est, quòd locatio expirat per mortem usufructuarij, quia resolutio jure dantis, resolvitur jus accipientis. *L. lex. ff. de pignoribus.* Et hæc ratio ostendit, quòd si beneficiarius prædium præbendæ suæ etiam ad paucos tantum annos v. g. sex, locaverit sine auctoritate legitima, ante finitum tempus moriatur, locatio revocetur, prout hic docet *Abb. n. 2.*

Notandum secundò. Qui Ecclesiasticum prædium contra jura seu illegitimè alienatum accepit, in pœnam, pretium, aut pensionem amittere debet, *argum. hujus* & habetur in *L. jubemus 14. §. sane C. de sacrosanctis Ecclesijs.* Si tamen bonæ fidei emptor, aut conductor solvit, repetere potest ab eo, qui secum contraxit, videlicet Beneficiario, aut Prælato. *Argum. L. si fundum 27. C. de evictionibus.* Imò etiam ab Ecclesia, quatenus inde locupletior facta est, *v. de deposito.* cum æquitas non permittat aliquem cum alterius detrimento fieri locupletiores *L. nam hoc. 14. ff. de conditione indebiti,* & tradit *Gl. in cit. §. sane.* Sed et si malà fide, sive sciens emiserit, aut conduxerit quis Ecclesiasticum prædium, si tamen de evictione pactus est, si bique cavit, pretium, vel pensionem solutam recuperare potest ab alienante v. g. Prælato *cit. L. si fundum,* & sumitur *ex hoc c.* quando generatim dicitur, si pensio soluta

colonis restitui debeat, ad ejus refusionem compellendum esse alienantem, quia delictum personæ non debet in damnum Ecclesie redundare *reg. 76. in 6.*

CAPITULUM X.

Possessiones.

PARAPHRASIS.

Episcopus non debet alienare possessiones ad mensam suam, vel Capituli sui pertinentes: neque Ecclesias, in quibus Monachi ministrare consueverunt, Clericis vel Laicis assignare.

SUMMARIUM.

Beneficia regularia non debent conferri Clericis secularibus.

Notandum primum. Possessiones, quæ mensæ Episcopali, vel Capitulari incorporatæ sunt, alienari non debent *c. ut super 8. hoc tit.*

Notandum secundum. Ecclesie & beneficia regularia, seu quæ longissimo tempore à regularibus administrabantur, non debent ab Episcopo Clericis secularibus attribui, multò minus Laicis; consentit *c. cum de beneficio 5. de præbendis in 6.* ubi id docui. Idemque sentiendum est, si regularia beneficia jure devolutionis conferantur *Clement. unica de supplenda negligentia,* &c. ibi: *quæ consueverunt per seculares Clericos gubernari, secularibus Clericis, alià vero, quæ Religiosis duntaxat committi sunt solita, vel conferri, Religiosis monasteriorum conferendo;* ex quo regulam colligit *Abb. hic in fine c.* quod non major est potestas in eo, qui successit, quàm in eo, qui neglexit.

CAPITULUM XI.

Ad nostram.

PARAPHRASIS.

Cum monasterium Tusense maximis debitis gravatum esset, Abbas, & Conventus

Gg ; tus

tus villam quādam B. Laico in feudum dedit, tali pacto, ut 80. libras pro monasterio exolveret; idque Laicus implevit, sed postea advertentes Abbas, & Conventus, monasterium læsum esse, supplicarunt Innocentio III. ut feudum revocare liceret, allegando, Laicum primo anno ex proventibus villæ ultra 80. libras percepisse, & pluribus deinde annis fructus lucratum fuisse. Quam ob rem mandat Papa quibusdam, si monasterium enorme tale dispendium ex concessio feudo incurrisse compererit, ut Laicum compellant, dictum feudum monasterio liberum, & quietum, postposita appellatione, dimittere, pecuniā tamen, quam pro exoneratione debitorum, vel in utilitatem monasterij expendit, ab Abbate, & Conventu receptā; eō quod fructus percepti sufficere ipsi debeant in laboris compensationem.

SUMMARIUM.

1. *Potest Ecclesia, si in contrahendo læsam se sentiat, etiam coram Iudice Ecclesiastico contra Laicum, restitutionem in integrum petere.*
2. *In casu restituenda Ecclesia potest emptor v. g. bona fidei, pretium expensum repetere, nisi ex fructibus tantum percepisset, quantum expendit.*

Notandum primum. Si Ecclesia in contrahendo, vel alienando læsa, petere velit in integrum restitutionem, coram Iudice Ecclesiastico, causam etiam agere potest contra Laicum, dummodo non sint bona feudalia pertinentia ad dominum Laicum juxta c. si Clericus, & sequent. de foro competenti. Et ita intelligit Innocentius hic & Abb. licet Hostiensis, & Andreas arbitrentur, alienationem fuisse irritam, quia consensus Episcopi adhibitus non fuit, & ideo jure actionis ordinariæ per viam nullitatis alienationem revocari fuisse, juxta ea, quæ docui lib. 3. tra. 4. c. 11. n. 1. Sed textus Capituli ipsi repugnare videtur;

cum Pontifex se non fundet super nullitate contractus, sed super læsione enormi, de qua etiam, num ea intervenerit, cognoscit mandat.

Neque obstat, quod Hostiensis testatur, plus, quàm quadriennij spatio fundum potuisse Laicum, & ideo restitutioni in integrum locum non fuisse c. 1. de restitutione in integrum in 6. quia, ut ibidem docetur, læsione valde enormi, etiam post quadriennium Ecclesiæ succurri potest, præterquam si Prælati, qui alienavit, mortuus fuit.

Dicer aliquis. Si in alienatione rei Ecclesiasticæ Ecclesia damno affecta est, non hæc ea Ecclesiæ utilis: igitur irrita censeri debet alienatio ob defectum causæ, ut locus non sit restitutioni in integrum. Respondetur contra Gl. hic V. enorme. Molina tra. 2. disp. 44. n. 15. si præcedente tractatu, seu cognitione causæ subsequatur consensus eorum, qui consentire debent, tamen error in ea contingat, alienationem merito jure subsistere, licet per in integrum restitutionem subornari possit.

Notandum secundum. Justa causa, etiam immobilem Ecclesiæ alienandi, esse censetur, si magna debitorum onera adsint, quibus Ecclesia aliā ratione se exolvere non possit. Ita sumitur ex hoc c. & tradit Abbas n. 3. & dixi supra.

Notandum tertium. Si restitutio in integrum fiat, is, qui pro alienante, sive utilitatem ejus, quidpiam expendit, v. g. emptor pretium solvendo, item, si in rem sibi traditam laborem, & industriam collocavit, repetere ea potest, nisi ex perceptis fructibus compensatio eidem facta sit. Ita sumitur ex hoc c. & L. quid si 24. §. restitutio ff. de minoribus, ubi dicitur, quod restitutio ita faciendā sit, ut unusquisque integrum suum recipiat, hoc enim nomen restitutionis in integrum statum significat, ut neutra pars sit in damno, aut lucro, ait Gl. hic v. sufficere; idemque dicendum videtur, si alienatio rei Ecclesiasticæ revocetur propter nullitatem; nam si bonā fide, sive ex probabili ignorantia omittitur solemnitate emptor

ut rem accepit, recuperare debet pretium, & meliorationem, atque fructus interim perceptos lucrari, quia si aliter diceremus, ipse in damno esset, & Ecclesia in lucro, & ideo Ecclesia ipsum decipere voluisse videtur, prout colligitur ex o. *vulturana* 25. *in causa Gl. causa* 12. q. 2. & docet *Anchoranus consilio* 12. 2. & videri potest *Abb. hic* Sin autem mala fide acceperit, in poenam privati poterit a iudice juxta *L. jubemus* & tradit *Gl. in cir. o. vulturana*.

CAPITULUM XII.

Cum Laicis.

PARAPHRASIS.

Quia Laicis, etiam pijs & religiosis, de rebus Ecclesiasticis nulla disponendi potestas concessa est, quippe quos obsequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi, ideo dolendum est, quod quidam Laicorum, refrigescente caritate, immunitatem Ecclesiasticam, quam SS. Patres & saeculares Principes multis privilegijs munierunt, constitutionibus suis, seu potius destitutionibus impugnare illicite praesumant, dum alienationes feudorum, & altarum Ecclesiasticarum possessionum facere, jurisdictiones exercere, mortuaria, & alia juri spirituali annexa sibi vindicare audent. Quare in Concilio Lateran. sub Innoc. III. ad consulendum Ecclesiarum indemnitatibus, & tanta amovenda gravamina, decernitur, ut ejusmodi constitutiones, ac venditiones Ecclesiasticorum bonorum, ac feudorum, sine legitimo Ecclesiasticarum personarum assensu, praetextu potestatis Laicae factae (cum talis non constitutio, sed destitutio, ac destructio, atque jurisdictionis usurpatio sit) nullius roboris sint, & praesumptores tales Ecclesiasticam censuram coarceantur.

SUMMARIUM.

1. Violatio immunitatis Ecclesiasticae à

Laicis ex defectu charitatis, & pietatis provenit.

2. Statuta Laicorum de rebus Ecclesiasticis, vel quae his annexa sunt, nulla sunt.

Notandum primum. Immunitas Ecclesiasticae libertatis tum quoad personas, tum quoad bona Ecclesiarum non tantum ex Patrum traditione habetur, sed etiam ex Principum consensu, & datis privilegijs. De hac re egi in *lib. 4. tra. 9. c. 8.*

Notandum secundum. Violatio Immunitatis Ecclesiasticae, quae fit à Laicis ex defectu charitatis, ac pietatis erga Deum proficitur, quod ex contrario colligitur: nam qui charitate & pietate erga Deum accensu sunt, ij Ecclesias donis, ac privilegijs augent, ideo qui charitate, ac pietate destituti sunt, ejusdem Ecclesiae Immunitatem imminuere satagunt.

Notandum tertium. Potestates Laicae de rebus Ecclesiasticis statuere nihil possunt, cum ex sint extra terminos jurisdictionis suae, ac proinde talia statuta ipso jure irrita censentur. Idque non tantum intelligi debet, si decernant de ijs rebus, quae intrinsece, ac per se spirituales sunt, sed etiam si de ijs, quae secundum se quidem temporalia sunt, ut pecuniarij proventus, oblationes funebres &c. attamen annexa, si ve cohaerentia spiritualibus, qua ratione oblationes funebres annexae sunt ministerio spirituali, & proventus annui Ecclesiarum, ac monasteriorum annexi sunt spiritualibus titulis beneficiorum tum saecularium, tum regularium.

Quaerit hic *Abb. n. 6.* num valeant statuta Laicorum ordinaria de pompa funebri, ne in ea excedatur? & bene respondet, si materia, circa quam ordinatur, non conferat ad pietatem, aut animae salutem, sed potissimum ad pompam publicam, valere statutum, ut si ordinetur circa vestes lugubres, ne nimius sumptus fiat *argum. 9. anima* 22. & c. *quam preposterum* 25. *causa* 13. q. 2. Sin autem materia, circa quam ordinatur, conferat ad pietatem, & animae salu-